

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum fuerit sanctificata ante animationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

sicut peccatum actuale ex actu. Sed quandiu aliquis est in actu peccandi. non potest a peccato actuali mundari. ergo etiam nec beata virgo a peccato originali mundari potuit. dum ieset adhuc in ipso actu originis in materno utero existens.

SED CONTRA est, quod Ecclesia celebrat nativitatem beatæ Virginis, non autem celebratur festum in Ecclesia nisi pro aliquo sancto. ergo beata virgo in ipsa sua nativitate fuit sancta. fuit ergo in utero sanctificata.

RESPON. Dicendum, quod de sanctificatione beatæ Mariæ, quod scilicet fuerit sanctificata in utero, nihil in Scriptura canonica traditur, quæ etiam nec de eius nativitate mentionem facit: sicut tamē Aug* in sermone de Assumptione ipsius Virginis, rationabiliter argumentatur, qd cum corpore sit a scilicet sumpta in coelum (quod tamen Scriptura non trahit) ita etiam rationabiliter argumētari possumus, qd fuerit sanctificata in utero. Rationaliter enim creditur, qd illa quæ genuit vngenitum a patre, plenum gratia & veritatis, p̄x omnibus alis maiora privilegia gratiae accepit. Vnde, ut legitur Luc. 1. Angelus ei dixit, Ave Maria gratia plena. Invenimus autem quibusdam aliis hoc priuilegialiter esse concessum, ut in utero sanctificantur, sicut Hieremias, cui dictum est, Hieremias 1. Antequam exires yulua, sanctificauit te, & sicut Iohannes Baptista, de quo dictum est Luc. 1. Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sis. Vnde rationaliter creditur, qd beata Virgo sanctificata fuerit antequam ex utero nasceretur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod etiam in beata virginie prius fuit id quod est animale, & post id quod est spirituale, quia prius fuit fm carnē concepta, & postea secundum Spiritum sanctificata.

AD SECUNDVM dicendum, qd Aug. loquitur secundum legem communem, secundum quam per sacramenta non regenerātur aliqui nisi prius nati: sed Deus huic legi sacramentorum, potentiam suā nō alligavit, quin aliquibus ex priuilegio gratiam suam conferre possit, antequam nascantur ex utero.

AD TERTIVM dicendum, qd beata virgo sanctificata fuit in utero a peccato originali, quantum ad maculam personalem, non tamen fuit liberata a reatu, quo tota natura tenebatur obnoxia, ut scilicet non intraret in paradisum nisi per Chri ostium, * sicut & de sanctis patribus dicitur, qui fuerunt ante Christum.

AD QUARTVM dicendum, qd peccatum originales trahit ex origine, inquitum per eam communicatur humana natura, quia proprie respicit peccatum originales, quod quidem fit quando proles concepta animatur. Vnde post animationem nihil prohibet prolem conceptam sanctificari: postea enim non manet in materno utero ad accipendam humanam naturam, sed ad aliqualem perfectionem eius, quod iam accepit.

ARTICVLVS II.

Super Questionis 27. Articulum secundum.

Vtrum beata virgo fuerit sanctificata ante animationem.

AD SECUNDVM sic procedit. Tulus clarus est de animatione secundum animam rationalem intellectus. In corpore art. est in conclusio cū uno corollario. Conclusio est responsa que-

ficiantur ante animationem: qd ut dicitur Hierem. 7. Prīus quam te formarem in utero, non te: non autem infunditur anima ante corporis formationem. Similiter etiam de Iohan. Bapt. dicit Ambr. t super Luc. qd nondum inerat ei spiritus uiræ, & iam inerat ei Spiritus gratiae, ergo multo magis beata Virgo ante animationem sanctificari potuit.

¶ 2. Prat. Conueniens fuit (sicut Ansel. * dicit in lib. de conceptu Virginali) ut illa virgo ea purita te miteret, qua maior sub Deo nequit intelligi. Vnde & Cantor. 4. dicitur. Tota pulchra es amica mea, & macula nō est in te: sed maior puritas fuislet beatæ virginis, si numquam anima eius fuislet inquinata contagio originalis peccati. ergo hoc ei præstitum fuit, ut antequā afferetur caro eius, sanctificaretur.

¶ 3. Prat. Sicut dictū est, * nō celebratus festum nisi de aliquo sancto: sed quidam celebrant festū conceptionis beatæ virginis. ergo videtur qd in ipsa sua conceptione fuerit sancta, & ita qd ante animationem fuerit sanctificata.

¶ 4. Prat. Apostolus dicit Ro. 11. Si radix sancta, & rami radix autem filiorum sunt parentes eorum. potuit ergo beata virgo sanctificari etiam in suis parentibus ante animationem.

SED CONTRA est, qd ea quæ fuerunt in veteri testamēto, sunt figura noui, secundum illud, ad Corint. 10. Omnia in figura cōtingebant illis: sed per sanctificationem tabernaculū, de qua dī in Psalm. 45. Sanctificauit tabernaculū suum al tissimum, uidetur significari sacrificatio misis Dei, quia tabernaculū Dei dicitur, secundum illud Psal. 18. In sole posuit tabernaculū suum. De tabernaculo autem dicitur Exo. ult. Postquam cūcta perfecta sunt, operuit nubes tabernaculum testimoniū, & gloria Domini impedit illud. ergo etiā beata virgo nō fuit sanctificata nisi postquam cūcta eius perfecta sunt, scilicet & corpus & anima.

RESPON. Dicendum, qd sanctificatio B. Virginis, non pōt intellegi ante eius animationem, duplice ratione. Primo quidē, qd sanctificatio, de qua loquimur, non est nisi emundatio a pēccato originali: sanctitas n. est pfecta munditia, ut Dio. * dicit in 12. c. de di. no. Culpa autē nō potest emundari nisi per gram, cuius subiectū est sola

sito, directe, beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem. Corollarium est, beata Virgo fuit sanctificata post animationem. Conclusio probatur duplīciter, primo sic, sanctificatio de qua loquimur est emundatio a pēccato originali. ergo sibi per gratiam: ergo in sola creatura rationali, ergo non ante infusionem anima rationalis. Antecedens declaratur ex Dionyfio. Sanctitas est perfecta munditia.

Prima consequentia probatur, qd culpa non emundatur nisi per gratiam. Secunda vero, qd sola creatura rationalis est subiectum gratiae. Secundo, ducento ad inconveniens, sic. Proles concepta ante infusionem anima rationalis non est culpe obnoxia. ergo quemque modo ante animationem beata virgo sanctificata fuit, non incurrit originalis peccati malum. ergo non indigueret redēptione, & salutem, quia est facta per Christum: sed hoc est inconveniens. ergo. Antecedens probatur, qd sola creatura rationalis est suscepit culpe. Prima conseqūentia ut clara relinquitur. Secunda autem probatur auctoritate angelii Marti. 1. Ipse saluum faciet a peccatis. Inconveniens consequens probatur auctoritate Apost. 1. ad Tim. 4.

¶ Adverte hinc primo, quod sanctificatio pōtē dupliciter sumi. Primo, ut est de contrario in contraria, de immunditia ad munditiam, & sic constat, quod est de peccato in gratiam. Secundo, ut est de negato in affirmatum, de non sancto in sanctum, de nō gratia in gratiam. Et sic non supponit peccatum, & invenitur in Christo, & angelis, angelis enim sanctificati sunt a Deo, qui numquam peccaverūt, & de seipso dicit Christus, quem pariter sanctificauit, &c.

In prima autem ratio e. 12. parumne hic allata sumitur a prim. sanctificatio primo gratia materia, quoniam 1. termo

Terminus est de sanctificatione hominis descendit ex committitione maris, & feminae: supponimus enim omnem huiusmodi hominem peccatum originale contrahere, iuxta superius determinata de peccato originali. Et propterea in litera dicitur, quod sanctificatio, de qua loquimur, est emundatio a peccato originali. Et ex autoritate Dionysii, accipiendo mundationem a contrario probatur, ut ratione materie, probatur, quia perfecta munditia in tali materia est emundatio a peccato originali.

¶ Adverte secundo, quicunque sumpta, ut scilicet pertinet ad primum terminum ad quem, qui est gratia reddens creaturam impecabilis ad minorem mortaliter, sumatur duobus antedictis modis, extenditur tamem sanctificationis nomen (sic ut etiam extenduntur alia nomina multiplicia) ad ea quae ad sanctitatem preparant, vel faciunt, & humiliant. Et propterea Anterior in secunda ratione hic allata extensa sanctificationis nomine utitur, dicens, Quocunq; modo ante animationem beata Virgo sanctificata fuisse. Ea autem necessitas, secunda rationis fuit, quia exilio per primam rationem, quod infusionem rationis animae sanctificata fuit proprie (qua non erat capax gratiae) supererat excludere quod tunc etiam scilicet, ante animationem non fuit sanctificata illo modo, quo ille fœtus erat sanctificationis capax, puta, quod mundaretur ab infectione seu contagione, quae erat infectio animam rationalem sibi infundendam. Et hoc per secundam rationem directe excluditur, ut patet.

¶ Circa secundam rationem dubium occurrit de illa cœquentia, ergo non indigueret redempcio Christi. Nam uidetur non valere ex eo, quod multum sunt modi, quibus redemptio, & salus per Christum fit etiam a peccato, ratio situm tantum modum excludens, quasi omnes excluderent, infra negatuum totaliter, quod non indigueret redempcio Christi. Quod autem non sit unicus tantum modus quo redemptio a peccato fit per Christum, ex eo patet quod ultra illum communem modum, quo salvatur, delendo invenient peccati maculam in anima, datur aliis, quo tollendo contagionis labem a carne susceptiva anima, praferunt a peccato animam, ne incurra in illud. Ac per hoc, licet beata Virgo non indigueret illo modo, scilicet per deletionem maculae incurse, redimi & salvari per Christum, indigere tamen redimi & salvari per eundem, alio modo, scilicet per emundationem infectionis fœtus, ut sic preferantur a culpa.

¶ Ad huius eidemtiam aduentum est, quod aliud est personam beatae Virginis indiguisse redimi a peccato per Christum, & aliud est fœnum illum ante animam infusionem indiguisse sanctificari per Christum. Nam personam ipsam indigere salvare a peccato est liberari a peccato, quod habet vel haberet: oportet enim aut quod habeat peccatum, vel quod sit in procinto, seu periculo habendi peccatum quicquid egerit salvare a peccato, si enim peccatum non habet, nec est in periculo habendis peccatum, salvare a peccato non indiget, ut patet. Fœnum autem egere sanctificatione, est quia nisi sanctificetur, immundus erit, si beate virginis fœtus sanctificatus fuisse ante infusionem

anima rationalis, cum fœtus non sit homonis per animam rationalem, non ipsa beata Virgo, quae non erat adhuc, sed fœsus ille indigueret sanctificari per Christum: sed ipsa beata Virgo fuisse concepta sine peccato originali absque quacunque alia gratia: ita quod ex hoc ipso, quod anima sua insuffla est materia mundi,

creatura rationalis. Et ideo ante infusionem animae rationalis beata Virgo sanctificata non fuit. Secundo, quia cum sola creatura rationalis sit susceptiva culpa, ante infusionem animae rationalis proles concepta, non est culpa obnoxia. Et sic quocumque modo ante animationem beata Virgo sanctificata fuisse, nunquam incurrisset maculam originalis culpa, & ita non indigueret redemptionis & salute, quae est per Christum, de quo dicitur Matth. 1. Ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc autem inconveniens est, quod Christus non est salvator omnium hominum, ut dicitur prima ad Tim. 2. Unde relinquunt, quod sanctificatio beatae Virginis fuerit post eius animationem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Dominus dicit, ante formationem in utero se Hieremias notifice, notifica scilicet prædestinationis, sed sanctificasse dicit cum non ante formationem, sed antequa exiret de ventre. Quod autem Ambrosius * dicit, quod Iohanni Baptista nondum inerat spiritus uitæ, cum iam habebat spiritum gratiae, non est intelligendum, secundum quod spiritus uitæ dicitur anima uiuificans, sed secundum quod spiritus ui-

catum, sed ab eo fuit mundata, antequam ex utero nascetur. Et hoc signat Iob 3. ubi dicitur de originali peccati dicit, Exceptet lucem, idest Christum, & non videat (quia nihil inquinatum incurrit in illam, ut dicitur Sapien. 7.) nec ortum surgentis auroræ, idest beata Virginis, quæ in suo ortu a peccato originali fuit immunis.

AD TERTIUM dicendum, licet Romana Ecclesia conceptionem beatae Virginis non celebrat, tolerat tamen consuetudinem indigenit psonalis. Et propterea non valet consequentia, indigueret in fœni carne, ergo ipsa beata Virgo indigueret. Est ergo simpliciter vera doctrina in litera tradita, quod si beata Virgo fuisse ante infusionem anima sanctificata, quod non equum est redempcio & salute a peccato facta per Christum. Et bene nota, quod non dicitur, quod non indigueret salutem gratiae aut gloria facta per Christum, sed salvare a peccato, a qua dicitur est Iesus, hoc est salvator: ut Angelus reuelavit Ioseph, dicens Matth. 1. Vocabis nomen eius Iesum, ipse enim fœnum faciet populum suum a peccatis eorum. Et per haec patet responsio ad obiectum, quoniam beatam Virginem in precedente fœno, vel parente &c. indigere redempcionem, non est ipsam beatam virginem indigere, sicut Paulum in suis patribus indiguisse gratiam cuiuslibet Romanum, non est Paulum illa indiguisse: sed maiores suos indiguerent illa.

¶ Circa corollarium, dubium occurrit, quia non uidetur sequi ex

premissis. Nam ex hoc quod beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem, non sequitur quod sanctificatio eius fuisse post animationem: stat enim quod nec ante nec post, sed in ipso instante infusionis ait fieri sanctificata, ut multi moderni tenent.

¶ Ad hoc dicitur, quod aliud est discutere materiam hanc absolute, & aliud in quantum ex hac litera inferatur talis conclusio corollarie. Nam absolute loquendo, inter illas duas posiciones extremas, scilicet quod fuerit sanctificata, vel ante infusionem animæ, vel post infusionem animæ, est positio media quod fuit sanctificata in instanti infusionis animæ. Cuius opinionis Author hic non meminit, quia tempore suo non erat adiumenta, omnibus communiter tenentibus beatam Virginem conceperam in peccato originali, & ideo ut uidetur, reprobantibus sanctificationem carnis eius ante infusionem animæ, ut in hac litera patet. Et propterea loquendo secundum presentis litteræ

literæ contextum, consequentia tenet, quia a negatione sanctificationis anterioris cum sua ratione, quia scilicet contraxit peccatum originale, inferatur quod fuerit sanctificata post animacionem. Et clare paet quod sequela hac est efficax, quoniam impossibile est in uno eodemque instanti contrahere peccatum originale, &

sancificari ab illo. Sicut ergo litera solida, quamvis non sollicita de illa media opinione, tunc inopinabiliter. Quæ hoc de mulieribus, ulla, affectuque nonnullorum pio, multorum autem industris ac quaestu cogentibus ita proualit, ut doctrinae sanctificationis plena pietas perferatur, & quod in communis asservatur, in his scilicet, ex credenda sunt factandos magis esse aliquos doctores, quam modernos, in hoc particulari post habeant, dum moderni antiqui, & non sancti sanctis preferuntur. Testatur autem erraticus hic processus, similes esse istos peccantibus ex ignorantia electionis, dum in vnaeulari scientes, applicando ad particulae, ab uniuersali declinant. Verum opiniat ista medie, quamvis noua, quamvis aliena a doctrina antiquorum patrum, & a doctrina sanctorum communiter, quia ramen nihil contra fidem sustinet, & Apostolica fides decretum donec fuerit decimum,

abique heres criminis que labe, utramque contradictionis partem teneri posse, unaquæque prouincia in suo sensu abundet, modo prompta sit Ecclesiæ sanctæ definitioni subfessus. Scriptissimus de hac materia tractaculum quendam ad Leonem X. Pontif. Max. qui unit, & regnat: & ideo sit sic monuisse omnes de re hac differentes, aut prædicantes, ut meminerint se non de fidei necessariis, sed de probabilibus tractare: neura siquidem pars fidei documentis aduersatur. Nam si teneat beatam Virginem contraxisce originale peccatum (vt sancti, & antiqui doctores tenent) stat omnia confusa inueniuntur. Si autem teneat beatam Virginem non ex iuxta conceptionis, sed ex gratia singularissima in ipso instanti infusionis animæ, infusa illi animæ præterutram ab originali peccato, quod tunc incurrit, nisi illa gratia affuit, sicut nihil contra fidem teneat, sed specialis modis remediandi ac salvandi a peccato originali, Christo attribuitur respectu sue matris. sic enim ipsa beatæ Virgo indiguit redimi, & salvari a peccato per Christum, quoniam ipsa tunc incurrit peccatum, nisi minus grata præuenientis non tempore, sed natura affuit. Et ita puritas eius fuit maxima sub Christo, qui nullo modo indiguit redimi, qui ex iuxta conceptionis fuit sanctus. Finitime in beata Virgine quod animale est prius natu non tempore, quam quod spirituale est: quoniam infuso gracie in ipsius anima supponit productionem animæ, quamvis, ut dictum est, præueniat peccati maculam, quæ tunc incurrita erat, nisi gratia illam impedit, sicut probabilis profecto opinio, si sanctorum antiquorum auctoritas obstat, longe probabiliter reddens contraria positionem.

Super Questionis vigesimo septimo Articulum tertium.

T^hales clarus recolentibus fomitis rationem ex dictis in præcedentibus; est enim fomes appetitus sensiti deordi-

A natio ex subtractione originalis iusticia destituti, qua deordinatio caro concupiscit a diuersis spiritum. In corpore autem duo sunt, primo, recitatur quatuor opiniones circa quæsum, deinde singulæ examinatur, & sola quarta approbatur, sicut respondetur quæfito.

ARTICVLVS III.

Vtrum per sanctificationem fuerit beatae Virginis fomes totaliter sublatus.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod beata Virgo non fuerit emundata ab infectione fomitis. Sicut enim poena originalis peccati est fomes, qui consistit in inferiorum virium rebellione ad rationem, ita etiam poena originalis peccati est mors, & ceteræ penalitates corporales, sed beata Virgo fuit subiecta huiusmodi penalitatibus, ergo etiam fomes ab ea totaliter remotus non fuit.

¶ 2 Præt. 2. ad Corinthios 12. dicitur, Virtus in infirmitate perficitur, & loquitur ibi de infirmitate fomitis, secundum quam patiatur stimulum carnis: sed nihil quod pertinet ad perfectionem virtutis, fuit beatæ Virgini subtrahendum. ergo non fuit beatæ Virgini totaliter subtrahens fomes.

¶ 3 Præt. Damascenus * dicit, quod in beatam Virginem superuenit Spiritus sanctus purgans eam ante conceptionem filii Dei, quod non potest intelligi nisi de purgatione

Drationem in appetitu est in quantum inclinat ad malum, vel difficultat in bono.

Circa hanc rationem duo sunt dubia, alterum commune, qualiter fomes sit in ordinata concupiscentia habituatis, cum nullus sit habitus malus in prole, quia nec acquisitus, nec infusus: alterum proprium habere intento: quia haec ratio non videatur efficax, quoniam inordinata concupiscentia (ut littera testatur) habet duos effectus sub disunctione, vel inclinare ad malum, vel difficultare ad bonum: & positio contraria dicit, quod fomes manet cum ipso tactum istorum effectuum. Autòr autem ex positione causa habent plures effectus, scilicet inordinata concupiscentia naturæ habere utrumque dictorum effectuum, sicut prout non ursuque effectus, quod constat non licet ex 2. Polit. sed econuerit: ex quolibet enim effectu communis causa potest inferri causa, sed ex positione communis causa non potest inferri determinate iste effectus, ut in litera fit, dum ex inordinata concupiscentia inferitur primitus ad malum, & non solum difficultas ad bonum, quam opinio illa ponebat.

¶ 4 Ad primum dubium dicitur, quod concupiscentia habitualis dicuntur non quia sit habitus, sed quia est priuatus habitus: priuatio enim ad genus sui oppositi spectat: non homo enim ad ul. tantum, & non album ad quale reducitur, est sicutdem appetitus sensiti humanus priuatus gratia habituali originalis iusticie, quia promptius liberat rationis ordinem: deficitus sicutdem talido dicitur concupiscentia inordinata habitualis: quia sic est etiam si nihil actualiter concupiscit.

¶ 5 Ad secundum dubium dicitur duplet, Primo quod doctriina Aristot. loquitur de causa communi ad disparatos effectus, non autem de causa communis effectuum mutuo le inferentium, quales sunt isti. Nam primitus ad malum difficultem facit ad bonum, & difficultas ad bonum, primum monstrat animalum

3. dist. 3. q. 1.
art. 2. &
ibide in ex-
positione
pri. part. ex.
Et op. 3. &c.

Lib. 4. orth.
sec. 15.

¶ Quo ad primum opiniones patent, prima quæ totaliter ablatus: secunda quæ ablatus, quantum ad primitatem in malum, non autem quantum ad difficultatem in bonum: tercia, quæ ablatus quantum ad personam, non quantum ad naturam quæ totam remanet fomes, secundum essentiam ligatus quo ad actum. Et hæc quarta videtur coincidere cum secunda opinione posita a Magistro sent. in 3. distin. tertii sent. Duas tantum ibi ponit, scilicet primam & quartam sub alijs verbis, vide ibi.

¶ Quo ad secundum, examinatur, primo secunda opinio dicens, quod fomes remanet quo ad difficultatem ad bonum, sed non quo ad primitatem ad malum. Contra quam obijicitur sic, Fomes est inordinata habituatis concupiscentia appetitus sensiti, & inordinata habet attenditur penes repugniam ad rationem, ergo porro quod remanet, & non in quantum inclinat ad malum, est ponere duo opposita. Et tenet sequela, quia repugnancia ad

ad 2. 3. 15.